

Sınıf Öğretmenlerinin Okuma-Yazma Eğitiminde Mitik ve Romantik Anlamaya Yönelik Ders Anlatım Etkinlikleri

Bilge ASLAN ALTAN¹, Güler GÖÇEN-KABARAN², Hasret KABARAN³

Özet

Egan tarafından 1970li yıllarda ortaya atılan yaratıcı düşünme ve eğitimli zihin çalışmalarının ışığında ortaya çıkan mitik ve romantik anlama etkinlikleri okuma yazma eğitiminde çocuğun etkililiğini ortaya koymaktadır. Bu çalışma ile sınıf öğretmenlerinin mitik ve romantik anlamaya yönelik etkinlikleri kullanma durumlarına yönelik görüşleri araştırılmıştır. Çalışma nitel desende olgu bilim yöntemi kullanılarak yapılmış olup, 9 sınıf öğretmenin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılmış ve mitik ve romantik anlama öğelerini içeren bir rubrik hazırlanmıştır. Rubrik rehberliğinde içerik analizi yapılmıştır. Elde edilen verilere göre sınıf öğretmenleri okuma etkinliklerinde mitik anlama öğelerini kullanmakta fakat romantik anlama öğelerine yer vermemektedir. Yazma etkinliklerinde ise geleneksel yöntemlere başvurmaktadır. Öğretmenler değerlendirme etkinliklerinde geleneksel yöntemlerden dikte yöntemini tercih etmekte ve sadece yazı değerlendirmesinde kullanılmaktadırlar. Öğretmen kılavuzlarından faydalanmayan öğretmenler, sadece başlangıç etkinliklerinde kılavuz kitaplarının sunduğu etkinliklerden feyz almaktadırlar. Milli Eğitim Bakanlığının belirttiği ilk okuma-yazma dönemi hedefleri, mitik ve romantik anlama içeriği ile paralellik göstermektedir. Milli Eğitim hedeflerinin de uyum göstermesi, öğretmenlerin çocukların bu dönemlerinde yaratıcı öğrenmelerini desteklemek, dilin kültürel öğelerinden faydalanmak ve bilgiye ulaşma merakını arttırmak için okuma-yazma etkinliklerinde mitik ve romantik anlama öğelerinin kullanılması çocukların devam eden eğitim-öğretim hayatlarına da katkı sağlayacaktır.

Anahtar sözcükler: mitik anlama, romantik anlama, okuma-yazma eğitimi

Abstract

Mythic and romantic understanding that were appeared first by Egan in 1970s highlight creative thinking and educated mind in first reading and writing activities. This paper studied that primary education teachers placed mythic and romantic understanding aspects in their first reading and writing activities regarding their views. The study was conducted in phenomenology method of qualitative research approach and 9 primary education teachers participated in the study. Semi-structured interview forms were applied to gather data. There was used a rubric developed by the researchers including mythic and romantic understanding aspects. With the guidance of the rubric, the data were analyzed in content analysis method. As a result, it was found that primary education teachers integrated mythic understanding aspects in first reading activities; however, they followed traditional methods in first writing activities and exercises. Teachers prefer dictation of traditional methods in evaluation processes and they prefer mostly to evaluate writing skills. Teachers do not benefit from teachers' guidance books, they only consider introductory activities of these books effective to adapt. The objectives for first reading-writing period of Ministry of National Education are complementary with mythic and romantic understanding context. According with the MONE's objectives, using mythic and romantic understanding features in reading-writing activities will contribute to children's future developments in education and life in order for teachers to support children's creative learning, integrate cultural aspects of the language, and raise the curiosity for reaching knowledge.

Keywords: mythic understanding, romantic understanding, first reading-writing education

GİRİŞ

Eğitim ve öğretim, gerçekleştiği toplumun ve kültürün sahip olduğu özellikleri görmezden gelerek gerçekleştirilemez. Bu ifade Kieran Egan (1977) tarafından ortaya atılmış,

¹ Arş. Gör., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, bilgeaslan@mu.edu.tr

² Arş. Gör., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, ggocen@mu.edu.tr

³ Öğretmen, Özel Marmaris Çağdaş Bilim Koleji, hasret_kabaran@hotmail.com

tanımlanmış ve yaratıcı öğrenme modeli ile desteklenmiştir. Bu modele göre, erken çocukluk dönemi itibari ile öğretimde kullanılacak bilişsel araçlar (cognitive tools), çocuğun öğrenmelerini bağlı olduğu kültürle kaynaştırarak gerçekleştirebilir. Böylelikle çocuk dünyayı farklı şekillerde algılayabilir ve dünya ile bağlantı kurabilir. Kullanılan bu anlama araçları gelişimsel dönemlere göre, Somatik, Mitik, Romantik, Felsefik ve İronik olarak beş kategoriye ayrılır. Genelinde somatik anlama; bebeklik dönemi fiziksel tecrübeye bağlı öğrenme temeline, mitik anlama; sözel dil kültürü aracılığıyla öğrenme temeline, romantik anlama; yazılı dil kültürü aracılığıyla öğrenme temeline, felsefik anlama; bağlantısal ileri düşünme becerileri aracılığıyla öğrenme temeline ve ironik anlama; daha karmaşık düşünme yöntemi aracılığıyla öğrenme temeline dayanır. Bu kategoriler çocukta gelişimsel özelliklere göre farklılık gösterir ve çoğu zaman iç içe devam eder. Bu beş farklı anlama aracının kullanılmasındaki ortak amaç, öğreneni sosyalleştirme (Vygotsky) ve kültüre adapte etme, bilginin devamlılığını sağlama (Rousseau) ve bireyin kendi insani gelişimini (Platon) desteklemektir. Bu çalışmada üzerinde yoğunlaşılacak anlama yöntemleri mitik ve romantik anlama yöntemleridir.

Egan tarafından ilk defa 1970li yıllarda eğitilmiş zihin çalışmaları ile mitik ve romantik anlama kavramları çıkarılmıştır. Bu anlama kavramları çocuğun yaratıcı eğitim anlayışıyla kültür bağı içerisinde okuma-yazma etkinliklerinde ve dil gelişiminde etkili olabilmektedir. Mitik anlama, sözel dil becerilerinin kazanılması ve geliştirilmesinde kullanılan, okuma-yazma eğitimi öncesi dönemi kapsayan bir yöntemdir. Bu yöntem çocuğun dilin sözel ifadelerinin yaşadıkları kültür içerisindeki efsane, hikaye ve anı gibi anlatılarla desteklenmesi, soyut bazı kavramların tezat yapılarla ve/veya benzetmelerle çocuğa tanıtılması ve bu kavramlara farkındalık kazandırılması amacındadır. Mit ve fantezi dünyası içerisinde çocukların maruz kaldıkları kavramlar, çocukların anlamlandırabildikleri ve konuşma diline yansıtılabildikleri kavramlardır (Egan, 2005). Romantik anlama, mitik anlamanın devamının niteliğinde ve bağlantılı şekilde gerçekleşen yazılı dil becerilerinin geliştirilmesinde ortaya çıkar. Mitik anlama ile ortaya çıkan ses ve kavramlar, romantik dönemde sembole dönüşür, yani yazıya aktarılır. Böylece soyut düşünme yeteneği gelişmeye başlar. Bu dönemde çocuk otonomi ve gerçek dünya bağıntısını geliştirmeye başlar. Bu ilişkinin devamlılığında kahramanlar kullanılır. Bu kahramanlar çocuğa bilgiyi sunarken, insana ait duyguların da kullanılıp gösterilmesini sağlar. Böylelikle bilgi ve gerçek dünya arasında çocuğun bağlantı kurabilmesi ve kendini o dünyaya ait hissedebilmesi sağlanır.

Özellikle ilkökul kademesinde bir çocuğun psikolojik ve devinimsel gelişimine uygun olan mitik ve romantik anlama, sınıf öğretmenleri için önemlidir. Bu yüzden bu çalışmada sınıf öğretmenleri ile çalışılmıştır. Okuma-yazma eğitimi, çocuğun dil gelişimini temelde etkileyen bir eğitim süreci olduğundan, mitik ve romantik anlamanın etkili uygulanabileceği bir disiplin alanıdır. Bu süreç içerisinde tanıtılacak sesler, onların sembolize edilmesi, sözel ve yazılı dil becerilerinin geliştirilmesi, mitik ve romantik anlamanın temelinde yer alan öğelerle ilişkilidir. Çalışmanın odaklandığı disiplin alanı bu sebeple okuma-yazma eğitimi olarak belirlenmiştir. Bu alan içerisinde araştırma kapsamında "Sınıf öğretmenlerinin okuma yazma etkinliklerinde mitik ve romantik anlama kullanım durumları nedir?" sorusu sorulmuş ve bu bağlamda cevaplar aranmıştır. Araştırma esas sorusunun yanında "Mitik ve romantik anlama öğelerinin değerlendirme etkinliklerinde kullanımı nasıldır?" ve "Öğretmen kılavuzlarında ve/veya hizmet içi eğitim programlarında sınıf öğretmenlerinin faydalandığı alanlarda mitik ve romantik anlama öğeleri yer almakta mıdır?" destekleyici soruları da sorulmuştur.

Ulusal alan yazında çalışmanın odağında bahsedilen mitik ve romantik anlama yöntemi ile ilgili çalışmalara pek rastlanamamaktadır. Bu yönüyle çalışmanın alan yazına katkı sağlaması beklenmektedir. Ayrıca çalışmada tanıtılan çocukların kendi kültürlerini araç olarak kullanması ile dil gelişimlerine kültür destekli katkı sağlamasını amaçlayan bu anlama yöntemlerinin disiplinler arası farkındalık yaratması ve öğretmenlerin/eğitmcilerin öğretim yöntemlerini yeniden gözden geçirmesi beklenmektedir.

Kavramsal Açıklamalar

Mitik Anlama: Bireyin insan özelliğini gösteren konuşma dilinin ortaya çıkmasında beliren anlama yöntemidir. Mitik anlamının bazı özellikleri genlere kodlanmış kabul edilir, fakat gelişimi için yetişkin müdahalesi beklenir. Örneğin, çocuğun yürümeyi öğrenmesi genetik kodludur, fakat eğitim desteğine ihtiyaç duyar. Mitik anlama ile dil gelişimine sağlanabilecek destek bazı özelliklerle pekiştirilir.

- **İkili Yapılanma:** İki yapılanmalar, kelime zıtlıklarını ya da insan zihnindeki tezat ikili canlandırmasını temsil eden kavramlardır. Dil kullanımının pekiştirilmesinde önemli yere sahiptir. Böylece dünyayı anlamlandırmak kolaylaşır. Vygostky (1962) benzer zıtlıkların çocukların birikim yapmasında etkili olduğunu belirtmiştir. Bettelheim (1976) da benzer şekilde çocukların zıtlıklar yardımı ile ayırım yaparak dünyalarına çeki düzen verdiklerini belirtmiştir. İkili yapılanmalar mitik anlamada yeri özellikle efsane, masal, hikâye, anı vb. anlatılarda ortaya çıkar. Çocuk masalları içerisinde iyi/kötü, güzel/çirkin, mutlu/üzgün, hastalık/sağlık, sevgi/nefret gibi soyut düalizmlerin geçmesi, çocuğun fiziksel dünyada deneyimlediği sıcak/soğuk, büyük/küçük, yumuşak/sert, ekşi/tatlı gibi somut düalizmlerle beraber öğrenebileceğini gösterir (Egan, 2005). Basit şekilde hikayeleştirilen kavramlar, çocukların yaşantısı haline gelebilecek ve bu üzerine inşa edilebilecektir.
- **Fantezi:** Fantezi, mitlerin ayırt edici özelliklerinden biridir. Bu özellik günlük yaşanan dünyanın kurallarını yerinden oynatabilmektir. Özellikle masal dünyasında beliren fantezi dünyası, çocukların, dinlerken verdikleri tepkilerle ne kadar keyif aldıklarını gösterdikleri bir dünyadır. Birinci sınıf öğrencileri ile hikâyeler üzerine yaptıkları bir çalışmada, Rogers ve Robinson (aktaran Favat, 1977) farklı hikâyelerin farklı çocuklara hitap etmesine rağmen, çocukların ilk sırada konuşan hayvanların, prens ve prenseslerin ve sihirli nesnelerin içinde yer aldığı hikâyeleri tercih ettiğini; en son tercihlerinin ise bir astronot ne yapar, televizyondaki bir kişilik ve köprü inşa etme gibi temaları olan hikâyeler olduğunu belirtmiştir.
- **Soyut Düşünce:** Küçük çocukların eğitsel ders kitaplarına göre somut düşünürler oldukları kabul edilse de, zihnin somut şeyler aranacak bir yer olmadığı belirtilir (Roldao ve Egan, 1992). Dil gelişimi soyutlamalar içerdiği için, soyut düşünce bu sürece uzak değildir. Egan (2005) dilin kişi ve nesne arasında kurduğu bağın soyut gerçekliklere dönüştürüldüğünü ifade etmektedir. Özellikle çocukların dinledikleri masalların, hikâyelerin ve mitlerin içerisinde sıklıkla bahsedilen soyut ifadeler, çocukların soyut düşünce içerisinde yer alabildiğini gösterir. Bu sebeple küçük çocukların sadece somut düşünürler olarak kabul edilmesi Egan tarafından yetersiz görülmektedir.
- **Metafor (Mecaz):** Yüzeysel ifade ile metafor, bir ifadenin gerçek anlamı dışında kullanılan çoğunlukla hayal kavramı içerisinde farklı bir ifade ile belirtilmesidir. Eğitim içerisinde sık kullanılan metaforlar, kendi içerisinde üretken olarak görülür. Goodman (1980) metaforların, bilginin ilerleme sürecinde yeni ve aydınlatıcı kategorilerin kullanılmasında önemini vurgulamıştır.
- **Ritim ve Anlatı:** Geleneksel sözel kültürlerin kolay hafızada kalabilmesi için dilden faydalanarak seslerin belirli bir düzen ve uyumla çıkarılması ritmi ortaya çıkarmıştır. Ritim olgusunun çocukların oyunlarında, tekerlemelerinde, lakap uydurmalarında ve okulda sıklıkla kullanıldığı araştırmacıların elde ettiği bulgulardandır (Sutton-Smith, 1981; Paley, 1990). Mitik anlamının bir ögesi olan ritim, anlatı içerisinde dünyayı ve yaşantıları anlamlandırmaya yardımcı olur. Hardy (1968) gözlemlerinde anlatı içerisinde hayal kurulduğunu, planlar yapıldığını, gözden geçirmeler olduğunu, öğrenildiğini, nefret edildiğini, sevildiğini ve yaşandığını belirtmiştir.
- **İmgeler:** Dil gelişimi ile ortaya çıkan diğer bir sonuç, kelimeleri duyan kişilerin akıllarında imgeler çağrıştırdığı ve bu imgelerin gerçek olaylar kadar güçlü duygusal

etkileri olabildiğidir. Mitler de edebi canlılık katan imgelerle bir bütündür. Öğretim ortamında aktarılan bilgilerin mitleştirilerek, bir öğretmenin öğrenciye anlattığı konu imgelerle detaylandırılabilir ve çocukların bir şeyler hissetmesi sağlanabilir.

- *Hikâyeler ve Anlamları*: Farklı anlatımlar dinleyicilerde farklı duygusal durumlar ortaya çıkarabilir. Bu anlatılar eğitimde akılda kalmayı artırıcı ve duyguları hikâyenin içine yönlendirici etki yapabilir (Malinowski, 1954). Mitik anlama deneyimlerin hikâye şekline getirilmesi ile doğrudan ilgilidir. Öğretmenler de sınıfların hikâye anlatıcılarıdır. Hikâye anlatmak müfredat içeriğinin azaltılması değil, farklı bir bakış açısıyla sunulması anlamına gelir (Egan, 2005).

Romantik anlama: Sözel dil becerilerinin gelişimi ile beraber dilin sembollere yani yazı diline dönüştürülmesinde başvurulan anlama yöntemidir. Romantik anlama yöntemi ile bazı özelliklerle pekiştirilir. Mitik anlamadan sonra okul içerisinde gerçekliğe dönüştürülen bir araçtır.

- *Gerçekliğin hayata dönmesi*: Mitik anlatımlarla dikkati çekilen öğrencinin, dinlediklerini gerçeğe bağlamasına yardımcı olunur. Hikâyelerde dinlediği devlerin, sınıftaki uzun öğrencilere dönüştürülmesi bu gerçekliğe bir örnek olarak verilebilir.
- *Gerçeklik içerisinde deneyüstüçülük*: Romantik anlama içerisinde öğrencinin dinlediği kahramanlarla kendi özdeşleşmesi ile gerçek hayatta kendini her şeyin üstesinden gelebilecek bir kahraman olarak görmesi müfredat içeriğinin daha kolay anlaşılmasına yardım eder.
- *İnsanlaştırılan bilgi*: İlgi noktasından hareketle, öğrencinin öğrenme ve araştırma isteğini tetikleyerek gerçek kişiler bilgisine ulaşması için okuryazarlığın ortaya çıkartılmasında kullanılan bilgiyi ifade eder.
- *Romantik rasyonellik*: Romantikliğin içeriğinde yer alan somutlaşmış ve detaylarla desteklenmiş gerçekliğin öğrenciye sunulmasıdır (Barzun, 1961).

YÖNTEM

Araştırma nitel araştırma yöntemine göre hazırlanmış olup, desen olarak olgu bilim (fenomenoloji) tercih edilmiştir. Fenomenoloji yaklaşımı insanların deneyimlerini nasıl anlamlandırdığını ve hem bireysel hem de paylaşım olarak deneyimin nasıl bilince dönüştürüldüğünü ortaya çıkarmaya odaklıdır (Patton, 2014). Böylelikle sınıf öğretmenlerinin okuma yazma öğretim etkinliklerindeki deneyimlerini ortaya çıkararak, mitik ve romantik anlama ile ilişkisi betimlenebilmiştir.

Araştırmanın Örnekleme

Nitel araştırmalar çalışmanın doğası gereği amaçlı belirlenen örneklerle detaylı şekilde gerçekleştirilir. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanıldığından, örneklem amaçlı örnekleme göre belirlenmiş ve homojen örnekler seçilerek okuma yazma öğretimi yaptıklarından öğretmenlerin içerisinde sadece 1. sınıf öğretmenleri ile görüşülmüştür. Bu örneklem içerisinde yer alan öğretmenler, çalışmaya katılmaya gönüllü Muğla ilinin Marmaris ilçesine bağlı özel bir ilköğretim okulunda çalışan 9 sınıf öğretmeninden oluşmaktadır. Sorular mitik ve romantik anlama öğelerini örneklendirici şekilde sorulmuş kavramlar ve tanımları hakkında öğretmenlere mevcut bilgileri sorulmuş ve bu bilgilerin varlığı denetlenmiştir.

Veri Toplama Aracı ve Süreci

Araştırmanın verilerini toplamak amacıyla, araştırmacılar tarafından, katılımcıların bilgilerini ortaya çıkarmayı amaçlayan yarı yapılandırılmış görüşme soruları uzman görüşü alınarak oluşturulmuştur. Görüşmeler katılımcıların birbirinden etkilenme kaygısı ile ayrı ayrı ve birer kişi ile gerçekleştirilmiştir. Görüşme esnasında öğretmenlerden gelen cevaplar doğrultusunda anlık ortaya çıkan detay soruları sorulmuştur. Verilerin toplanmasından sonra, mitik ve romantik anlama öğelerini yansıtan içeriği belirlemek amacıyla araştırmacılar

tarafından alana bağılı rehber rubrik hazırlanmıştır. Bu rubrik mitik ve romantik anlama öğelerinin bir listesi şeklinde oluşturulmuş ve verilen cevaplarda bu öğelerin aranması kolaylaştırılmıştır. Giriş bölümünde de belirtildiği gibi Egan tarafından belirlenen kavramlar etkinliklerde kullanılan mitik ve romantik anlama öğelerini ayırt etmede rubrik olarak kullanılmıştır. Görüşmelerin detaylı incelenebilmesi için görüşmeler izinli olarak ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır.

Verilerin Analizi

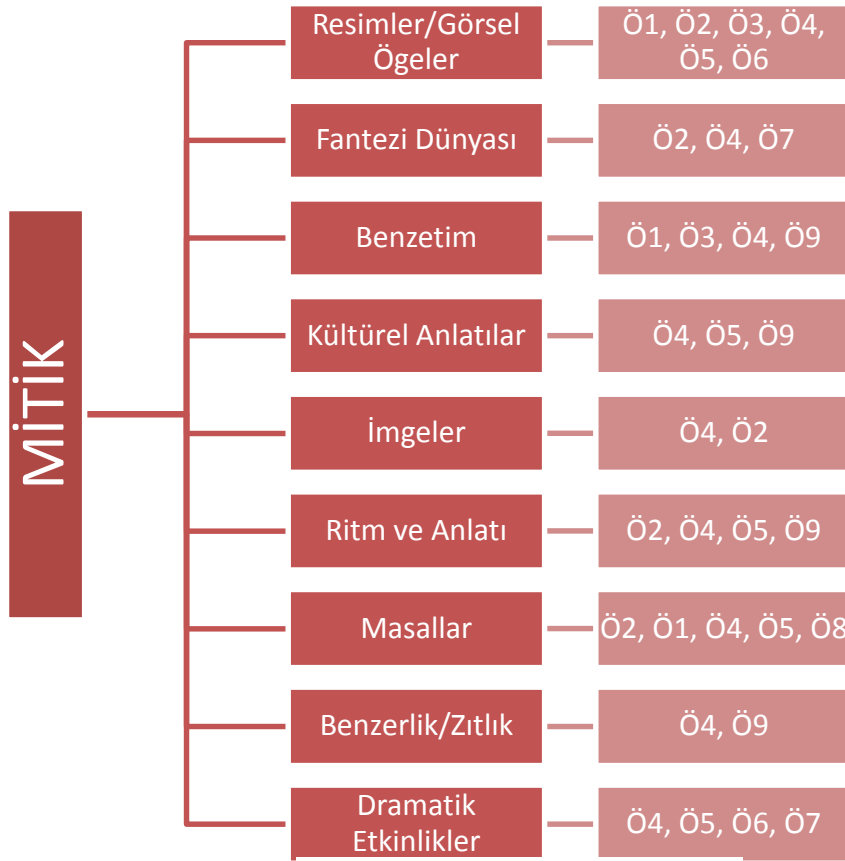
Sınıf öğretmenlerinin okuma yazma öğretiminde mitik ve romantik anlamaya yönelik ders etkinliklerine yer verip vermediği ile ilgili yapılan araştırmada, yarı yapılandırılmış görüşme soruları oluşturulmuş ve öğretmenlerle görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler sonucunda elde edilen veriler nitel araştırma yöntemi veri analizi tekniği olan içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir. Öğretmenlerin verdiği cevaplar ışığında temalar oluşturulmuş ve bu temalar daha önceden hazırlanan rubrik rehberliğinde mitik ve romantik anlama öğeleri ile eşleştirilmiştir. Ortaya çıkan sonuçlar şekillerle desteklenmiş ve bulgular bölümünde sunulmuştur.

BULGULAR

Görüşme ses kayıtları araştırmacılar tarafından deşifre edilmiş ve araştırma sorularının cevapları aranmıştır. Analizler sonucu elde edilen bulgular aşağıdaki gibidir.

Okuma yazma etkinliklerinde kullanılan öğelere yönelik bulgular:

Öğretmenlere okuma yazma etkinliklerinde nelere başvurdukları sorusu sorulmuş ve verdikleri cevaplarda mitik ve romantik anlama öğelerinin ne derece kullanıldıkları incelenmiştir. Öğretmenlerin okuma etkinliklerinde özellikle sesin tanıtılması bölümlerinde mitik anlama öğelerine daha fazla yer verdiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğinde okuma ve ses tanıtım etkinliklerinde mitik anlama öğelerine fazlaca yer verdikleri, özellikle bu öğelerden görsel karakterlerin, dramatik etkinliklerin ve masalların ön planda kaldıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Mitik öğeler içerisinde yer alan temalardan en fazla kullanılanlar Şekil 1.'de sunulmuştur. Öğretmenlerin mitik öğeleri yansıtan ifadeleri aşağıda belirtilmiştir. Görüşme yapılan öğretmenler rastgele sıralanmış ve karşılıklarına numaralar yazılmıştır.

Şekil 1. Mitik öge dağılım tablosu

Ö1: "...video, görsel materyaller, çocuğun ses verme döneminde çocuğa sesi belirginleştirecek olan her şeyi kullanıyoruz. ....görsel olan resimlerle o sesi çağrıştıracak her şeyi kullanıyorum. Masalda genellikle çocuğun özellikle o sesin yoğunlukta olduğu sözcüklerden kurulmuş bir masal geliyor. Masal dışında şarkılar var."

Ö2: "Görsel materyaller kullanıyorum. şekiller kullanıyorum. Sorular soruyorum. Çizgi film izletiyorum. Kendi getirdikleri yazı ve resimleri kullanıyorum."

Ö3: "Akıllı tahta olduğu için görsel ve işitsel kullanıyorum. Hayvan resimleri var, nesne resimleri var. Gerçek hayattan örnekler de getirmelerini istiyorum. Öğrencilerin kendi yaşamlarından örnekler kullanıyorum."

Ö4: "Taklit sesler kullanıyorum. Çizgi filmler, görseller, görsel eşleştirmeler kullanıyorum. Örneklerle mesela horoz sesi, üzüm gibi örnekler veriyorum. Animasyon, çizgi film izletiyorum ve oradaki müziklerle dans etmelerini sağlıyorum. Masal, şiir okuyorum onların içinden öğrendiğimiz sesi bulmalarını sağlıyorum. Gerçek yaşantılarından örnekler getiriyorlar. ...o metni öğrencilerle sınıf içinde canlandırıyoruz. Örneğin postacı ile ilgili bir şiir ya da metin okuyorum, daha sonra öğrencilerden biri postacı oluyor. Dramayı çok sık yapıyoruz. ...eşleştirme yapma gibi etkinlikler de yapıyoruz.

Ö5: "Görseller ve müzikler var. Hangi varlıklarda sesin yer aldığını sorguluyoruz. Kendi çevrelerinden sınıflardan örnekler de var, e bebeğim ee, oku bakalım aa gibi. Bazen bilmece ile bağlıyorum. ...aynı sesleri tekrar eden

hikayeler var. Bazen kendim hikaye oluştuyorum, şiir okuyorum. Ront ve oyunlar oynuyoruz.”

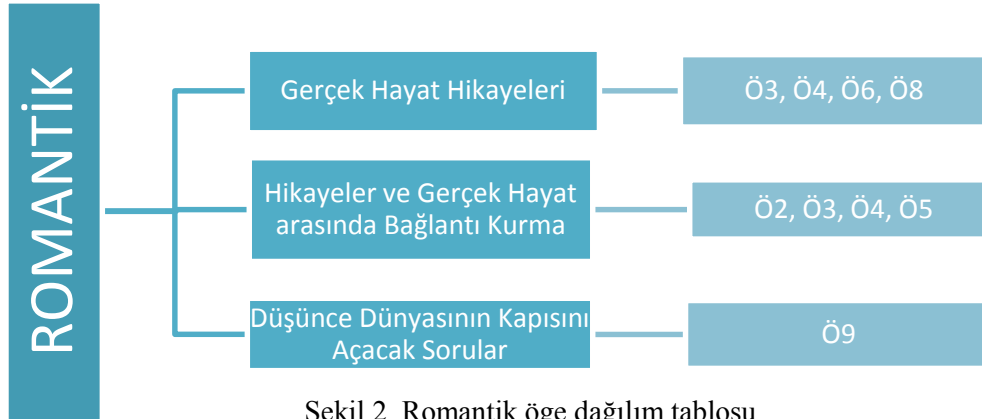
Ö6: “Dramaya çok yer veriyorum. Boyama ve resimler kullanıyorum. Hem görsel hem işitselleri kullanıyorum. Örnekleri gerçek hayattan veriyorum.”

Ö7: “...öykü ve masal tarı etkinliklerde öykünün daha çok dikkatlerini çektiğini fark ettim. Klasik çocuk oyunları ve dikkat oyunları, canlandırma, bazen de bilgisayardan oyunlar oynadık. Bazen de çizgi film de izlettim.”

Ö8: “O sesin geçtiği hikayeler kullanıyorum. Yaşanılan hikayelere yer veriyorum. Genelde gerçeğe yakın şeyler tercih ediyorum.”

Ö9: “..öncelikle yani günlük yaşantımızdan, çevredeki seslerden, şarkılardan, tekerlemelerden yola çıkıyoruz. ...doğadaki seslerden özellikle bunlarla başlıyoruz ilk aşamada. Hayal gücü ile ilgili hayalindeki ya da başında geçen bir olayı anlat. Zıt anlamlı, eş sesli kelimeler veriyoruz. İlk önce somuta dayalı olandan veriyoruz işte siyah-beyaz gibi. Kültürel öğeler de var, mesela Nasreddin Hoca diyebilirim.”

Öğretmenlerin okuma etkinliklerinde romantik anlama öğelerine daha az yer verdikleri, hatta bazı öğretmenlerin hiç yer vermediği gözlenmiştir. Öğretmenlerin romantik anlama öğelerini içeren cevapları aşağıda sunulmuş ve en fazla yer verilen temalar Şekil 2.'de belirtilmiştir.

Şekil 2. Romantik öge dağılım tablosu

Ö2: “Kendi getirdikleri yazı ve resimleri kullanıyorum. Poster de hazırlıyoruz, sınıftaki panoya asıyoruz.”

Ö3: “Öğrencilerin kendi yaşamlarından örnekler kullanıyorum.”

Ö4: “Gerçek yaşantılarından örnekler getiriyorlar. Postacı ile ilgili bir şiir ya da metin okuyorum, daha sonra öğrencilerden biri postacı oluyor. Sonra mektup yazıyoruz. O kapılara vuruyor sıralara mektup veriyor arkadaşlarına. Postacının görevlerini öğreniyoruz.

Ö5: “Kendi çevrelerinden sınıflardan örnekler veriyorlar.”

Ö6: "Örnekleri gerçek hayattan veriyorum."

Ö8: "Daha çok yaşanan hikayelere yer veriyorum. Genelde gerçeğe yakın şeyleri tercih ediyorum."

Ö9: "İlk giriş aşamasında çocukların dikkatlerini çekmek için hani önce kendi çevrelerinden ondan sonra ne bileyim...Hayal gücü ile ilgili hayalindeki ya da başından bir olayı anlat. Hani nasıl bir hayal kurarsın."

Ses tanıtımı ile beraber romantik anlama öğelerinin de kullanıldığı ve bu öğeler arasından özellikle gerçek hayat hikayelerinin kullanıldığı bulgusu elde edilmiştir. Öğretmenlerin yazma etkinlikleri incelendiğinde, mitik öğelere rastlanılmamıştır. Sadece romantik öğelerden *çizimler* ve *ilginç/tuhaf sorular* temaları bulgusuna rastlanmıştır. Bu etkinliklerin daha çok geleneksel yöntemler kullanılarak yapıldığı görülmüştür. Bu yöntemleri yansıtan öğretmen cevapları aşağıda belirtilmiştir.

Ö1: "Konuya ilk önce kendim giriyorum. Dikkat çekecek bir soruyla girerim konuya."

Ö3: "Öğrencilere sesleri sırada, havada ve kumda yazdırıyorum."

Ö4: "Öğretimde yazmanın önemli olduğunu düşünüyorum. Ana başlıkları mutlaka not aldırıyorum. Çizimler, şekiller ve şemalar kullanıyorum."

Ö5: "Öğrenciler masaya, tahtaya, havaya yazıyorlar."

Ö8: "En büyük yazımından en küçük yazımına doğru gidiyorum."

Öğretmenlerin verdikleri cevaplar doğrultusunda sondaj sorularla yazma etkinliklerinin içerikleri ile ilgili detaylar aranmıştır. Öğretmenlerin yazma etkinlikleri içerikleri olarak okuma ve ses tanıtımı içerikleri kadar mitik ve romantik anlama öğelerine yer vermedikleri bulgusuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin etkinliklerine somut örnekler vermeleri istendiği aşağıdaki cevaplara ulaşılmıştır.

Ö1: "Bu sene hep onların bildikleri kelimeler üzerinden gittik. 'f' harfinin geçtiği hangi kelimeleri biliyorsun işte fil, zürafa.. sonra hadi yazalım."

Ö3: "Dikte ile yaptırıyorum."

Ö4: "Metinleri kendim oluşturuyorum."

Ö5: "Yazma etkinliklerinde hayvanlarla ilgili kısa metinler kullanıyorum."

Ö6: "İnternet üzerindeki etkinliklerden çok yararlanıyorum. Benim aklıma gelmeyen harflerle ilgili kelimeleri orada buluyorum."

Değerlendirme etkinliklerine yönelik elde edilen bulgular:

Öğretmenlere okuma yazma etkinliklerini değerlendirirken nelere başvurdukları sorulmuş ve verdikleri cevaplarda mitik ve romantik anlama öğeleri aranmıştır. Cevapların incelenmesi ile öğretmenlerin değerlendirme etkinliklerini geleneksel yöntemlerle yaptığı

bulgusuna ulaşılmıştır. Mitik ve romantik anlama öğelerine rastlanmadığı için şekillendirme yapılmamış örnek cevaplar sunulmuştur. Bulguların elde edildiği öğretmen cevapları aşağıda verilmiştir.

Ö1: "Tamamen gözleme dayalı. Ben biliyorum o yirmi çocuk neyi biliyor neyi bilmiyor."

Ö2: "Gün içinde neler öğrendiğimizi konuşuyoruz, soru soruyorum."

Ö3: "Değerlendirme için dikte yaptırıyorum. Eve cümleler gönderiyoruz."

Ö4: "Dikte kullanıyorum. Boşluk doldurma doğru yanlış etkinlikleri kullanıyorum."

Ö5: "Her Cuma dikte yapıyoruz. Hepsini tek tek kontrol ediyorum."

Ö6: "Sırayla tüm öğrencilere okuma yaptırıyoruz. Daha sonra yazdırma yapıyoruz."

Ö7: "Ben sesi veririm arkasından kapalı heceleri ve arkasından kelimeleri dikte ettirerek yazdırırım."

Ö8: "Gözleme dayalı olarak değerlendiriyoruz. Yazmada öğrencilere serbest olarak yazılar da yazdırıyoruz."

Ö9: "Dikte yaparak. Dikte yaptırıyoruz çocuğa."

Öğretmen kılavuzları ve hizmet içi eğitim etkinliklerine yönelik elde edilen bulgular:

Öğretmenlere öğretmen kılavuzları ve/veya hizmet içi eğitimler yoluyla sunulan etkinlikler sorulmuş ve bu etkinlikler içerisinde mitik ve romantik anlamaya yönelik öğeler aranmıştır. Verilen cevaplar incelendiğinde genel olarak öğretmenlerin kılavuzlardan faydalandığı fakat hizmet içi eğitimlerden faydalanmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin bu bulgulara ilişkin cevapları aşağıda belirtilmiştir.

Ö1: "Aldığım hiçbir seminerin bana yararlı olduğunu düşünmüyorum. Kılavuzlar evet."

Ö2: "Öğretmen kılavuzlarından faydalanıyorum."

Ö3: "Hizmet içi eğitime hiç katılmadım. Kitaplardan ve öğretmen kılavuzlarından faydalanıyorum."

Ö4: "Kılavuz kitapların anlatım bölümleri fena değil ama sınıfa uymayan etkinlikler de var orada. Hizmet içi eğitim çok güzel olurda kaliteli yapılırsa."

Ö5: "Hizmet içi eğitim teorik kalıyor. Öğretmen kılavuzundaki etkinlikleri uyguluyorum."

Ö6: "Öğretmen kılavuzları yeni başlayanlar için çok güzel. Hizmet içi eğitim programları yeterli ve aktif değil."

Ö7: “Öğretmen kılavuzlarını okudum fakat kendi tecrübelerimizden daha fazla yararlanıyoruz. Hizmet içi eğitimlerin bazıları yeterli.”

Ö8: “Öğretmen kılavuzlarını beğenmiyorum. Hizmet içi eğitime katılmadım.”

Ö9: “Kılavuza kaç kere bakıyorsun desen, bakmıyorum. Sadece konu adını yazıyorum.”

Öğretmenlerin genel olarak verdikleri ifadeler incelendiğinde, öğretmen kılavuzlarının içerikleri ile ilgili pek bilgiye yer vermedikleri gözlemlenmiş ve bu kılavuzları genelde fikir edinmek için kullandıkları fark edilmiştir. Hizmet içi eğitimlerinin ve seminerlerinin öğretmenlerin ilk okuma ve yazma etkinliklerini çeşitlendirecek, fikir verecek ve mesleki gelişimlerine katkı sağlayacak şekilde düzenlenmemesi de incelenen cevaplar sonucu elde edilen bulgulardandır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Sınıf öğretmenlerinin okuma yazma etkinliklerinde mitik ve romantik anlama öğelerini kullanma durumları ile ilgili yapılan bu çalışmanın sonunda öğretmenlerin öğrencilerinin özellikle okuma etkinliklerini desteklemede farklı birçok yola başvurdukları görülmüştür. Okuma yazma döneminde çocukların mitik ve romantik anlama dönemlerine denk geldiğini söyleyen Egan (2005), öğretmenlerin başvurdukları farklı yolları bu kategoriler altında toplamıştır. Çalışma sonucunda öğretmenlerin özellikle başvurdukları görsel karakterler ve resimler, sesi tanıtıcı masallar ve öyküler, kelimenin tanıtımında kullanılan benzerlikler veya zıtlıklar, dersin belli aşamalarında belli amaçlar doğrultusunda izletilen çizgi filmler, dramatik oyunlar, ses benzetimleri, tekerlemeler ve şarkılardan oluşan ritm ve anlatılar, yer yer başvurulan imgeler ve masallar içerisinde geçen belli kültürel olgular çocuğun okuma yazma döneminde etkili kullanılan mitik öğeler olarak ortaya çıkmıştır. Bunun yanı sıra, Egan (2005)'in özellikle yazı dilini destekleyen romantik öğeler, bu çalışma içerisinde özellikle okuma etkinliklerinde ortaya çıkmıştır. Okuma etkinliklerinin özellikle gerçek hayat hikayeleri, hikayeler ve gerçek hayat arasında bağlantı kurma ve düşünce dünyasının kapısını açacak soruların yer aldığı romantik öğeler ile desteklendiği görülmektedir.

Öğretmenlerin yazma etkinliklerinde belli bir içeriğe bağlı kalmaması ve geleneksel yöntemleri kullanmaya devam etmesi yazma etkinliklerinde mitik ve romantik anlama öğelerinin yer almadığını göstermiştir. Öğretmenlerin daha fazla etkinliği ve enerjiyi okuma etkinliklerinde kullanması, yazma etkinliklerinde daha klasik ve daha az enerji gerektiren etkinliklere yöneldiği sonucunu yansıtabilmektedir.

Değerlendirme etkinliklerinde öğrencilerin dikte yoluyla değerlendirilmesi yaratıcı yazmalarını destekleyen mitik ve romantik anlama öğelerinden uzakta kalmaktadır. Değerlendirme etkinlikleri dilin gelişimsel bağlamında incelendiğinde sözel anlamda gözleme dayalı, yazılı anlamda geleneksel tekniklerle gerçekleştirilmektedir.

Öğretmenlerin kılavuzlardan faydalanmaları uygulama etkinliklerinin içerikleri ile ilgili pek fazla detay yansıtmamaktadır. Bu faydanın daha fazla yol gösterici olma ile sınırlı kaldığı tahmin edilmektedir. İçeriklerin çeşitliliği, seçilmesi ve hazırlanmasında internetin ve teknolojinin etkisi de dikkat çekmektedir.

Öğretmenler ilkökul sınıfı öğrencilerinin dil gelişiminde geliştirici ve yönlendirici etkiye sahip olduğundan, kullandıkları etkinlikleri bu yönde desteklemelidir (Özbay, 2002). Okul dönemi çocuklarının özellikle ilk okuma ve yazmaya başladıkları dönemde kelimelerin söylenişlerine ilişkin oyunlardan hoşlanması, kendilerine okunan şiir ve masal gibi

anlatılardan zevk almaları görsel ve işitsel ayırma ve ayırtmalarının desteklenmesi için gerekli ve önemlidir (Tuğluk, Kök, Koçyiğit, Kaya ve Gençdoğan, 2008).

Milli Eğitim Bakanlığı (2005) tarafından belirtilen dil öğreniminin temel hedefi çocukların dil gelişimlerinin hayal gücü, kendini ifade edebilme becerisi ve farklı bilgi kaynaklarına ulaşabilmesi ile çerçevelenmiştir. Mitik ve romantik anlama öğeleri bu bağlamda Milli Eğitim dil öğretim hedefleri ile de paralellik göstermekte ve genel anlamda öğretmenler tarafından da uygulandığı görülmektedir.

Çalışmanın tek bir okulda çalışan sınıf öğretmenleri ile sınırlı kalması, farklı okullarda bu öğelerin nasıl kullanıldığı ile ilgili detaylı bilgi verememektedir. Bu yönüyle çalışma, alanda çalışılmaya devam edilebilir ve farklı örneklem grupları ile de çalışabilir.

Bu çalışma içerisinde yer alan öğretmenlerin okul fiziki yapısının ve donanımlarının el verdiği oranda etkinlikleri organize edebilmesi de mitik ve romantik anlama öğelerinin çeşitlendirilmesine katkı sağlamaktadır. Fakat aynı fırsata sahip olamayan öğretmenlerin bu etkinlikleri nasıl gerçekleştirdiği bilinmemektedir. Bu yönüyle çalışma fırsat eşitsizliği yaşayan öğretmenlerle de tekrarlanabilir ve farklı alternatifler geliştirilebilir.

KAYNAKÇA

- Barzun, J. (1961). *The Delights of Detection*. New York: Criterion Books Inc.
- Bettleheim, B. (1976). *The Uses of Enchantment: The Meaning and Importance of Fairy Tales*. John Hopkins University Press.
- Egan, K. (1997). *The Educated Mind How Cognitive Tools Shape Our Understanding*. The University of Chicago Press: Chicago & London.
- Egan, K. (2005). *An imaginative approach to teaching*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Egan, K. (2006). *Teaching literacy: Engaging the imagination of new readers and writers*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Favat, A. F. (1977). *Child and Tale: The Origins of Interest* (Report No. 19). NCTE Committee on Research.
- Goodman, Y. (1980). The roots of literacy. (Edt: M. P. Douglass) *Reading: A Humanising Experience*. Claremont: Claremont Graduate School
- Hardy, B. (1968). Towards a poetics of fiction: an approach through narrative. *Novel 1*, 5-14.
- Malinowski, B. (1954). *Magic, Science and Religion*. New York: .Anchor Books Doubleday & Co. Garden City.
- Özbay, M. (2002). Kültür aktarımı açısından Türkçe öğretimi. *Türk Dili*, 602 (2), 112-120.
- Paley, V.G. (1990). *The boy who would be a helicopter*. United States of America: Harvard University Press.
- Patton, M. (2014). *Qualitative Resarch and Evaluation Methods* (3rd Edt.). London: Sage Publications.
- Raldao, M. & Egan, K. (1992). Social studies curriculum: the case for its abolition, *Annual Meeting of the American Educational Research Association*'da sözlü bildiri olarak sunulmuştur.
- Sutton-Smith, B. (1981). *The Folkstories of Children*. Pennsylvania: University of Pennslyvania Press.
- Tuğluk, İ., Kök, M., Koçyiğit, S., Kaya, H. ve Gençdoğan, B. (2008). Okul öncesi öğretmenlerinin okuma-yazma etkinliklerini uygulamaya ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 72-81.
- Vygotsky, L.S. (1962). *Thought and Language*. Cambridge, MA: MIT Press.

Primary Education Teachers' Mythic and Romantic Understanding Activities in First Reading and Writing Teaching

Bilge ASLAN ALTAN, Güler GÖÇEN-KABARAN, Hasret KABARAN

Summary

INTRODUCTION

Education cannot be maintained disregarding the culture and the society where it takes place. This state has been suggested, defined and supported with creative learning model by Kieran Egan (1977). According to the model, cognitive tools that are available from the beginning of the pre-childhood can be applied for learning integrating in related culture. Hereby, the child can perceive the world in different manners and connect with it. These cognitive tools are categorized following certain developmental process. These categories are namely Somatic, Mythic, Romantic, Philosophic, and Ironic understanding. In overall, somatic understanding appears in infancy period learning as a physical learning tool; mythic understanding appears in learning as a oral language culture tool; romantic understanding appears in learning as a written language culture tool; philosophic understanding appears in learning as a connective advanced learning skill tool; and ironic understanding appears in learning as a complex thinking tool. This study aims to reveal whether primary education teachers include mythic and romantic understanding features in first reading and writing activities.

METHOD

Qualitative research method was applied for the study. The design of the study was determined as phenomenology technique. The phenomenology technique reveals how people explain their experiences and focuses on how these experiences turn into consciousness (Patton, 2014). The participants were selected following purposive sampling method since the study concentrated on primary education teachers. The study was conducted with purposively selected 9 primary education teachers. Semi structured interview questions were developed by the researchers and voice records were collected through interviews. After decipher, the transcript were examined via a rubric developed by the researchers to categorize the responses.

RESULTS AND DISCUSSION

After the analysis, it was found that primary education teachers integrate mythic understanding features in first reading activities. They apply visual items, fantasy World, similarity, cultural anecdotes, symbols, rhythm and narration, stories, and dramatic activities during first reading process. However, they do not apply romantic understanding features in first reading activities. Rather, they apply drawings, and interesting questions features of romantic understanding into first writing activities. In evaluation sessions, teachers prefer traditional methods such as dictation. Although it is possible to find mythic and romantic features in teachers' guidance books of Minister of National Education (MONE), teachers mostly do not follow these guidance books. They benefit from introductory activities time to time, but they do not adapt the book for instructional activities.

RECOMMENDATIONS

First reading and writing process is essential for children for their future educational development and stages. Regarding cultural effects of the language displays integration and

advances certain skills of children as creative thinking. What Egan suggests with mythic and romantic understanding have parallels with objectives of MONE for first reading and writing. Considering these objectives, teachers can benefit from mythic and romantic understanding features to enhance children's cultural integration with language, connection with real world situations and children's imagination, to raise curiosity for knowledge. It is also supportive to use mythic and romantic understanding in evaluation processes rather than traditional methods since it should not be forgotten that the students are still children living a playful fantasy world.